

K některým aspektům oddělení majetku SICAV nevytvářející podfondy

- Předpis
- Zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, ve znění pozdějších předpisů (**ZISIF**)
 - Zákon 563/1991 Sb., o účetnictví (**zákon o účetnictví**)

Ustanovení § 22, 156, 164, 210, 220, 241 a 293 ZISIF

§ 1 odst. 2 a § 14 odst. 3 zákona o účetnictví

Otázka

1. Jak má akciová společnost s proměnným základním kapitálem (SICAV) nevytvářející podfondy zohlednit požadavek oddělení majetku podle § 164 ZISIF ve svém účetnictví?

2. Jakým způsobem jsou hrazeny náklady SICAV nevytvářející podfondy v návaznosti na požadavek oddělení majetku?

Každý investiční fond ve formě SICAV, který nevytváří podfondy, je od 1. června 2017 povinen mít účetně a majetkově oddělený majetek a dluhy z investiční činnosti od svého ostatního jmění. Přesto takový SICAV zůstává i nadále jedinou účetní jednotkou, a oddělení tak probíhá pouze v rámci jeho vnitřního účetnictví.

S ohledem na účel existence investičního fondu, kterým je vlastní investiční činnost¹, by mu měly vznikat jen náklady spojené přímo či nepřímo s investiční činností, které se hradí z investiční části SICAV. Způsob hrazení nákladů SICAV musí upravovat statut.

Povinností obhospodařovatele v rámci pravidel odborné péče je mj. zabránit vzniku neopodstatněných nákladů investičního fondu včetně jeho investičního portfolia.

K otázce č. 1. Účetní aspekty požadavku na oddělení majetku a dluhů z investiční činnosti od ostatního jmění investičního fondu

Podle § 164 ZISIF má SICAV nevytvářející podfondy povinnost „účetně a majetkově oddělit majetek a dluhy ze své investiční činnosti od svého ostatního jmění“, a to způsobem, který zajistí jejich jasné rozlišení. Tato povinnost byla zavedena novelou ZISIF č. 148/2016 Sb., účinnou od 1. června 2016, přičemž v návaznosti na čl. VI bod 1 přechodných ustanovení novely muselo být oddělení jmění zajištěno do 1. června 2017.

I po oddělení majetku zůstává SICAV jedinou účetní jednotkou a oddělení probíhá pouze v rámci vnitřního účetnictví fondu. Ze znění § 164 ZISIF nevyplývá, že by oddělením majetku v rámci SICAV vznikla nová účetní jednotka ve smyslu § 1 odst. 2 zákona o účetnictví.

Následkem toho je tedy nezbytné vytvořit vnitřní rozdělení majetku v rámci stejné účetní jednotky, kde dochází k aplikaci § 14 odst. 3 zákona o účetnictví. Nebylo tedy nevyhnutelné, aby ke změně došlo k počátku účetního období, ale jednotlivé SICAV mohly oddělení realizovat kdykoliv v průběhu přechodného období.

¹ V návaznosti na § 9 odst. 1 písm. b) ZISIF nesmí nesamosprávný investiční fond s právní osobností vykonávat jinou činnost, než je jeho činnost jako investičního fondu (viz § 93 odst. 1 písm. a) a § 95 odst. 1 písm. a) ZISIF). Samosprávný investiční fond může podle § 12 ZISIF vykonávat jako podnikatel pouze činnost uvedenou v povolení uděleném ČNB (tedy činnost investičního fondu podle výše uvedených ustanovení a své vlastní obhospodařování, a případně administraci, v návaznosti na § 8 ZISIF).

Účelem této úpravy je především, aby byl majetek a dluhy z investiční činnosti, tedy majetek a dluhy související s investicemi investorů (investiční portfolio), SICAV oddělen od majetku a dluhů souvisejících se zakladatelskou částí SICAV.

Tento přístup se uplatní jak pro samotné investování, kdy lze investiční portfolio fondu pořizovat výhradně z majetku získaného z emise investičních akcií a případně dalších příjmů plynoucích do investiční části, tak i pro účely oceňování investičních akcií, když podle § 191 ZISIF „základnou pro výpočet aktuální hodnoty investiční akcie je fondový kapitál z investiční činnosti ve smyslu § 164 odst. 1“, tj. celé jmění SICAV spojené s investiční činností.

Kotázce č. 2. Způsob hrazení nákladů SICAV nevytvářející podfondy v návaznosti na oddělení jmění

K otázce určení nákladů

K otázce určení nákladů hrazených investičním fondem ZISIF požaduje, aby ve vnitřních dokumentech investičního fondu byly určeny druhy nákladů, které mohou SICAV vzniknout, a zdůrazňuje nezbytnost jejich transparentnosti (například na základě § 156 ZISIF musí být druhy nákladů určeny ve stanovách SICAV, podle § 220 ZISIF musí být poplatky a náklady fondu kolektivního investování uvedeny v jeho statutu, § 241 a 293 ZISIF zavádí povinnost zpřístupňování informací o nákladech při nabízení investic do speciálních fondů a fondů kvalifikovaných investorů, atd.).

Zákon sice výslovně nestanoví konkrétní náklady, které vznikají v souvislosti se správou fondu, z povahy výlučné činnosti investičního fondu, kterou je investiční činnost, je však zřejmé, že mu nemohou vzniknout jiné náklady, než náklady související se správou investičních portfolií a zajištěním vlastního fungování.

Způsob stanovení nákladů lze v mezích výše uvedeného upravit individuálně s ohledem na každý jednotlivý fond. Obhospodařovatel je však při stanovení nákladů limitován obecnými korektivy odborné péče (mj. že obhospodařovatel se musí chovat způsobem, který investorům a fondu nezpůsobí neopodstatněné náklady, a musí rovněž a spravedlivě zacházet se všemi investory²) a podléhá povinnostem transparentnosti vůči investorům.

Tato pravidla investiční fond zachycuje ve svých stanovách a statutu s tím, že obhospodařovatel (tedy investiční společnost, nebo investiční fond sám vůči sobě, resp. všem investorům) je těmito pravidly vázán.

K povinnosti oddělení majetku

Vedle toho platí zmíněná povinnost oddělení majetku jednotlivých částí SICAV a skutečnost, že dluhy vztahující se pouze k jedné části lze plnit pouze z majetku v této části SICAV. V tomto smyslu tedy náklady vzniklé v souvislosti s investiční činností (investičním portfoliem) musí být alokovány a hrazeny z majetku investiční části SICAV.

Z investiční části SICAV by tedy měly být hrazeny všechny účelně vynaložené náklady, které by nevznikly mimo rámec investiční činnosti, tedy i např. náklady související se založením SICAV, na zajištění fungování SICAV či na splnění požadavků právních předpisů (tj. náklady na audit, depozitáře, atd.).

Naopak pokud by SICAV navzdory omezenému předmětu podnikání identifikoval (zcela výjimečně) náklady, které nesouvisí s investiční činností, a jsou proto alokovány odděleně na neinvestiční část, musí být z této části uhrazeny, resp. nesmí být uhrazeny z majetku v investiční části. Pravidla pro přiřazování nákladů jednotlivým částem SICAV musí být jasně a transparentně stanovena.

² Zejména § 22 odst. 1 a odst. 3 písm. e) ZISIF a, s ohledem na investiční fondy obhospodařované obhospodařovatelem oprávněným přesáhnout rozhodný limit, dále čl. 17 a 23 nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 231/2013 ze dne 19. prosince 2012, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/61/EU, pokud jde o výjimky, obecné podmínky provozování činnosti, depozitáře, pákový efekt, transparentnost a dohled.

Dodáváme, že s ohledem na § 22 odst. 3 písm. e) ZISIF musí obhospodařovatel investičního fondu vynaložit veškeré úsilí, které lze požadovat, aby investičnímu fondu nevznikaly neopodstatněné náklady (tedy jiné než účelně vynaložené náklady související s činností investičního fondu podle jeho statutu).

Náklady nesouvisející s investiční činností by obecně neměly vznikat, neboť by se jednalo z vybočení z předmětu podnikání nebo odborné péče. Lze tedy dovodit, že náklady SICAV se budou přičítat především investiční části SICAV a případy, kdy vzniknou náklady související pouze se zakladatelskou částí SICAV, pokud vůbec nastanou, by měly být ojedinělé.

Pokud by docházelo k neopodstatněným převodům majetku mezi jednotlivými částmi SICAV, mohlo by to znamenat také netransparentní alokaci nákladů a výnosů. Provádění transakcí postrádajících legitimní ekonomický základ by také zkreslovalo finanční výkazy, které by tak neposkytovaly věrný a poctivý obraz skutečného ekonomického stavu v rozporu s požadavky zákona účetnictví a případně požadavky mezinárodních účetních standardů.

Povaha odpovědi Tato odpověď vyjadřuje názor pracovníků České národní banky. Soud a případně i bankovní rada České národní banky mohou zaujmout odlišný názor.

Kontaktní osoba: Kateřina Pscherová

Datum: 23.3.2018